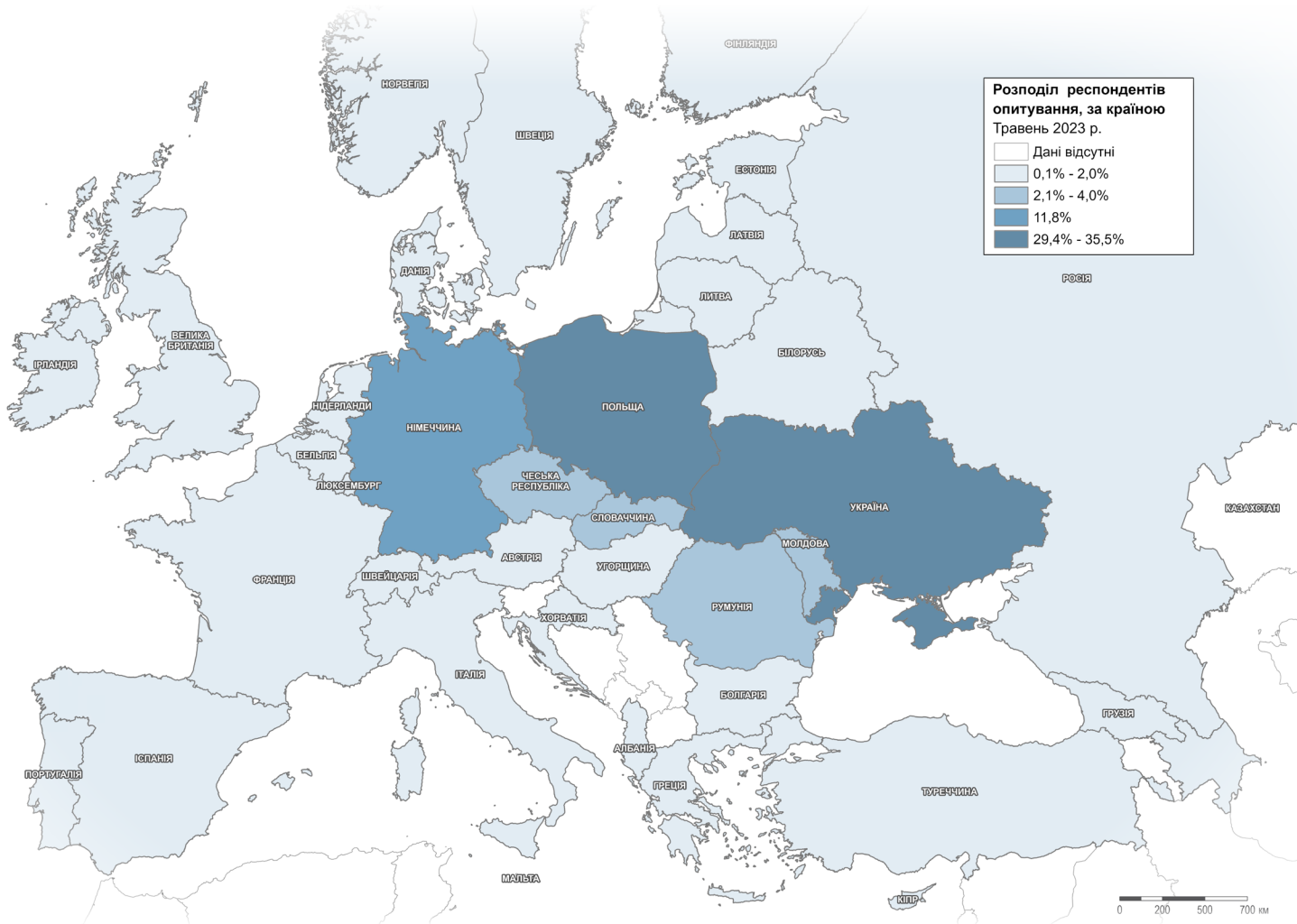

Україна: лонгітюдне дослідження

Раунд 13

Травень 2023 р.

ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ

З березня 2022 року організація IMPACT Initiatives проводить щомісячне опитування людей, які вийшли з України через ескалацію бойових дій, з метою вивчення тенденцій їхнього переміщення, потреб, шляхів інтеграції, намірів повернутися та змін цих параметрів з часом. Респондентів було спершу визначено за допомогою зручної вибірки з числа осіб, які перетинали кордон з Україною та були опитані у період з 28 лютого 2022 року у Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії та Молдові у пунктах пропуску, центрах транзитного пеміщення та тимчасового перебування в рамках спільної ініціативи з УВКБ ООН. А з жовтня стали залучатися різні джерела отримання згоди, і наявна вибірка доповнювалася шляхом проведення кампаній з поширення інформації у системі обміну повідомленнями «Вайбер» та мережі «Фейсбук». Після надання згоди респондентами їх долучали до вибірки фахівці IMPACT, які проводять щомісячне телефонне опитування з тією самою групою учасників. Хоча отримані результати не є статично репрезентативними, триангуляція з іншими джерелами даних свідчить, що наша вибірка значною мірою перегукується з іншими доступними джерелами даних по цільових групах населення з точки зору як географічного розподілу, так і соціально-економічного становища.

Даний звіт було підготовано на основі 5 538 телефонних інтерв'ю, проведених дистанційно у період з 9 по 30 травня 2023 року в рамках 13 раунду лонгітюдного дослідження українців, переміщених внаслідок повномасштабної війни. Результати раунду 12, який охоплював період з 6 квітня по 1 травня 2023 року, слугували базою для порівняння.

У контексті тривалої війни в Україні цей інформаційний бюлетень представляє короткий огляд оновлених даних щодо досвіду та становища переміщених українців, які залишилися за кордоном або повернулися в Україну, і змін, що відбулися з попереднього місяця. З метою кращого розуміння ситуації, характерної для біженців та осіб, які повернулися з-за кордону, і відмінностей між ними нижченаведений аналіз дослідження було поділено на дві частини, в яких розглядається становище респондентів за кордоном та тих, які повернулися в Україну.

Раунд 13 лонгітюдного дослідження було проведено за фінансової підтримки Червоного Хреста в Україні та Німеччині.

Canada

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Save the
Children

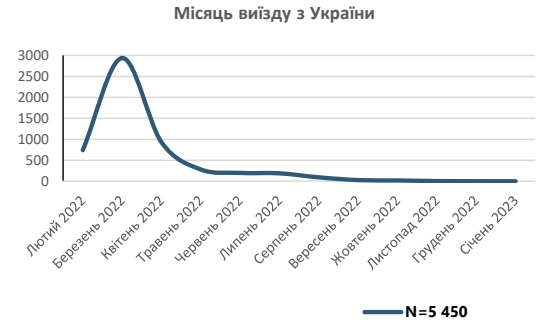
UNHCR
The UN Refugee Agency

IMPACT Shaping practices
Influencing policies
Impacting lives

1.1. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ВИБІРКИ

Востанні 4 дні лютого 2022 року, місяця початку повномасштабного вторгнення, 13,6% респондентів виїхали з України, а понад половину респондентів вибірки (54,0%) перемістилися у березні 2022 року. Загалом 89,9% усіх опитаних у раунді 13 залишили країну протягом перших трьох місяців війни.

Більшість респондентів виїхала з територій, що безпосередньо постраждали внаслідок війни, а саме з Харківської області (12,3%), м. Київ (12,1%), Донецької (7,3%), Запорізької (6,9%), Миколаївської (6,8%), Київської (6,1%) та Херсонської (4,4%) областей. Також багато людей виїжджали з інших регіонів з високою щільністю населення, таких як Львівська (3,5%), Одеська (8,0%) та Дніпропетровська (9,8%) області.

2. СТАНОВИЩЕ БІЖЕНЦІВ

2.1. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

У травні 57,1% домогосподарств біженців склалися з 2-3 осіб. Діти входили до складу майже 70% усіх опитаних домогосподарств, а більшість з цих домогосподарств мала одну або двох дітей.

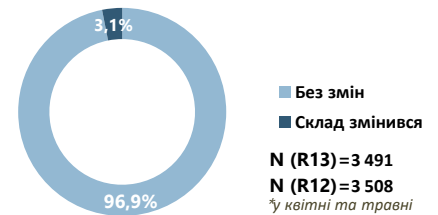
Приблизно 97% ДГ залишилися, як і раніше, у тому самому складі, як за кількістю членів, так і за структурою сім'ї. З решти 3,1% або 105 домогосподарств більшість стикнулася з переміщенням членів свого ДГ в або поза межі України. Слід зазначити, що частка домогосподарств з членами сім'ї, які виїхали з України, збільшилася, тоді як домогосподарств з членами сім'ї, які повернулися в Україну, було менше. Таке зниження повернень може бути пов'язане зі збільшенням частоти обстрілів ракетами та безпілотниками, зафіксованої з травня.¹

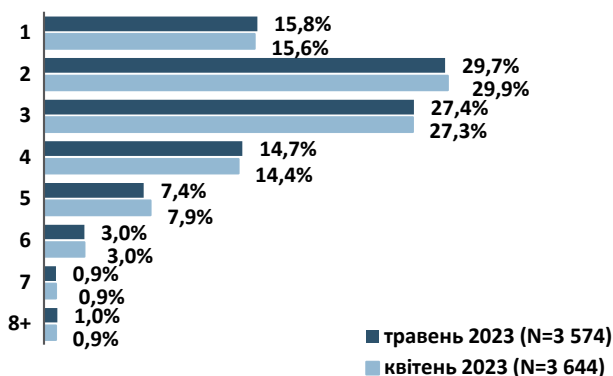
2,9 – середня кількість осіб у домогосподарстві

1,2 – середня кількість дітей

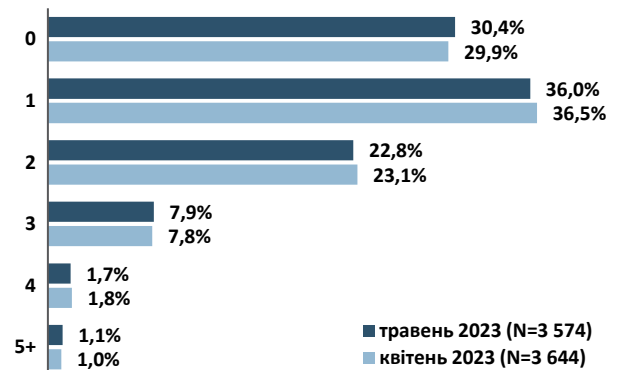
Зміни складу домогосподарств біженців*

Розмір домогосподарств біженців

Діти домогосподарств біженців

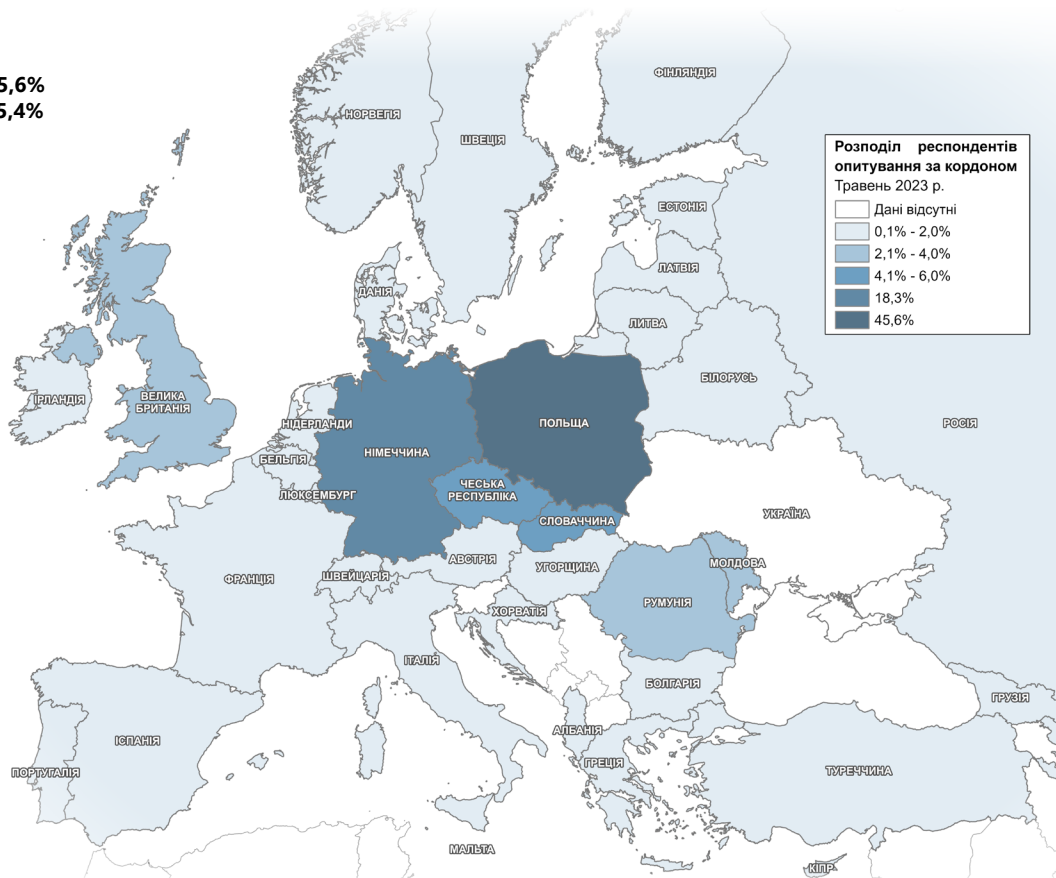
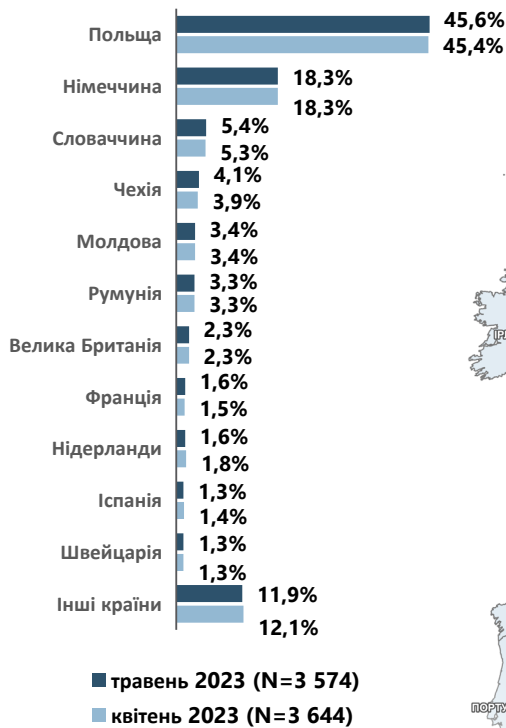
Причини змін складу домогосподарств біженців

2.2. ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ

У травні Польща та Німеччина й надалі залишалися основними країнами, які приймають українських біженців та розмістили 45,6% і 18,3% респондентів відповідно. У інших країнах з нижченаведеного списку відсотки були помітно нижчими. Усі основні 10 країн, які надали прихисток українцям, розташовані у Європі, а 4 з них – Польща, Словаччина, Молдова та Румунія – межують з Україною. Приблизно 59% усіх респондентів у приймаючих країнах знаходяться у цих сусідніх державах.

Розподіл біженців, за країною

2.3. ЖИТЛО

Станом на травень 2023 року, 15-ий місяць з початку повномасштабного вторгнення, 42,8% респондентів, які перебували за кордоном, проживали в орендованих помешканнях. Протягом попередніх раундів дослідження фіксувалося постійне зростання кількості респондентів, які винаймали житло, а станом на травень 96,5% з них сплачували оренду плати у повному обсязі.

Наступним найбільш поширеним типом житла було державне житло, у якому проживало 25,4% респондентів. У цій категорії майже 65% переміщених осіб не мали нічого сплачувати, водночас 19% сплачували за комунальні послуги або за пільговими тарифами. Крім того, 14,6% біженців скористалися частковою допомогою з соціальним житлом. Хоча частка домогосподарств, які проживали у помешканнях, наданих волонтерами, з часом зменшилася, вона залишалася значною та становила 11,6%. Серед цієї групи респондентів приблизно 67% проживали безкоштовно, 27,1% сплачували за зниженою ціною або лише за комунальні послуги, а 3,6% отримували певний вид державної підтримки. З тих домогосподарств, які перебували у місцях компактного проживання або помешканнях, наданих НУО, більшість не платила за своє проживання.

Загалом 44,5% респондентів за кордоном сплачували оренду плати у повному обсязі незалежно від типу їхнього житла; трохи менша кількість ДГ (37,8%) не мала жодних витрат, пов'язаних з житлом. Майже 12% біженців сплачували лише за комунальні послуги або за зниженою ціною, а 5,4% отримували певний вид державної допомоги задля зменшення витрат вартості проживання.

2.4. ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Частка біженців, які працювали на оплачуваній щоденній роботі у приймаючій країні зросла на 1,5% з 39,9% у квітні до 41,4% у травні. Однак, кількість безробітних респондентів також дещо збільшилася і складала 31,7% у травні. Частка опитаних, які назвали себе основними опікунами для дитини, зазнала найбільших коливань, знизившись з 11,6% у квітні до 9% у травні. Інші види роботи у денний час, зокрема віддалена робота, ведення власного бізнесу та позаштатна робота, становили 7,6% зайнятості у травні. У цій підгрупі 5,4% опитаних працювали віддалено в Україні. Крім того, 6,7% респондентів назвали себе пенсіонерами, а 1,4% – студентами.

Відповідно до Міжнародної стандартної класифікації професій (ISCO-08)³ фахівці IMPACT встановили, що категорії зайнятості залишалися

Зайнятість біженців

Житло біженців

Орендна плата для біженців

відносно стабільними протягом обох раундів опитування. У травні найбільшу працевлаштовану групу складали некваліфіковані працівники і становили 38,5%. У другу найбільш чисельну групу (18,3%) входили професіонали, а на третьому місці були працівники сфери обслуговування та продажу (16,3%). Найменш представлені професії включали кваліфікованих працівників сільського господарства, лісництва та рибальства (0,8%), технічних і суміжних спеціалістів (2,2%), а також менеджерів (3,4%).

Професія біженців

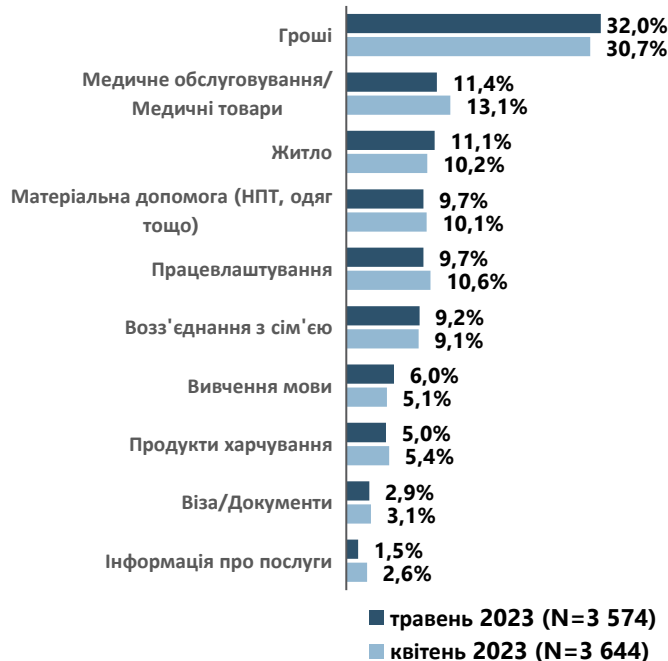

2.5. ПОТРЕБИ ТА ДОПОМОГА

У травні 37,7% респондентів зазначили, що у них немає нагальних потреб, і цей показник відповідає даним за квітень. Фінансові ресурси, медичне обслуговування або медичні товари та житло залишалися трьома основними потребами. Незначні зміни спостерігалися у цих потребах, а саме: зниження потреби у медичному обслуговуванні/товарах на 1,7%, у готівкових коштах – збільшення на 1,3% та в інформації щодо послуг – зменшення на 1,1%. Під час аналізу даних по 6 країнах, які станом на травень прийняли найбільшу кількість українських біженців, було виявлено, що у Німеччині був найбільший відсоток респондентів, які зазначили відсутність нагальних потреб (48,5%), тоді як у Румунії цей відсоток був найнижчим (23,9%).

У більш широкому контексті домогосподарства, у складі яких є вагітні жінки або годуючі матері мали на 8,5% більше незадоволених потреб порівняно із загальним середнім показником серед домогосподарств біженців. Для домогосподарств з особами з інвалідністю у своєму складі ця різниця становила 4,2%, а для ДГ з дітьми – 1,5%. Натомість респонденти віком старше 65 років визначили на 7% менше нагальних потреб.

10 основних нагальних потреб біженців

Нагальні потреби біженців, за 6 основними країнами перебування (раунд 13: травень 2023 р.)

НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ	ПОЛЬЩА	НІМЕЧЧИНА	СЛОВАЧЧИНА	ЧЕХІЯ	МОЛДОВА	РУМУНІЯ
ГРОШІ	39,2%	18,2%	32,8%	32,2%	44,2%	46,2%
ЖИТЛО	12,6%	7,6%	10,4%	13,0%	8,3%	13,7%
МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ/ МЕДИЧНІ ТОВАРИ	12,6%	9,2%	12,5%	9,6%	16,7%	16,2%
МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА (НПТ, ОДЯГ ТОЩО)	11,8%	4,7%	10,4%	12,3%	15,0%	10,3%
ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З СІМ'ЄЮ	10,8%	7,9%	7,8%	8,2%	5,8%	11,1%
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	10,1%	7,6%	7,8%	11,6%	4,2%	6,0%
ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	5,9%	1,7%	6,2%	6,2%	5,8%	11,1%
ВИВЧЕННЯ МОВИ	3,9%	10,5%	3,1%	6,2%	1,7%	4,3%
ВІЗА/ДОКУМЕНТИ	2,6%	3,2%	1,6%	3,4%	2,5%	3,4%
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОСЛУГИ	2,0%	1,1%	0,5%	0,7%	0,8%	1,7%
ОСВІТА	1,2%	2,3%	1,6%	0,7%	0,0%	4,3%
ДОСТУП ДО ШКІЛ/ ДИТЯЧИХ САДКІВ	1,2%	2,0%	2,6%	2,1%	1,7%	0,9%
КОНСУЛЬТАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ, ЮРИСТІВ	1,2%	1,5%	1,0%	0,7%	0,8%	0,9%
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	1,0%	1,5%	1,0%	0,7%	0,8%	0,0%
ТРАНСПОРТ	0,7%	2,0%	0,5%	0,7%	0,0%	1,7%
РЕМОНТ ПОШКОДЖЕНОГО БУДИНКУ/ КВАРТИРИ	0,7%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ІНШЕ	0,5%	0,5%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%
НЕ МОЖУ ЗВ'ЯЗАТИСЯ ЗІ СВОЄЮ СІМ'ЄЮ	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ПОСТАЧАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (ВОДО-, ЕЛЕКТРО-, ТЕПЛО- ТА ГАЗОПОСТАЧАННЯ)	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=1629	N=655	N=192	N=146	N=120	N=117

Нагальні потреби біженців, за різними групами населення (раунд 13: травень 2023 р.)

НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ	ДГ З ДІТЬМИ	ДГ З ЛЮДЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ	ЛІТНІ ЛЮДИ ВІКОМ ВІД 65 РОКІВ	ДГ З ВАГІТНИМИ АБО ГОДУЮЧИМИ ЖІНКАМИ
ГРОШІ	32,7%	34,0%	34,7%	28,5%
ЖИТЛО	12,2%	10,8%	7,1%	11,7%
МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ/МЕДИЧНІ ТОВАРИ	10,4%	21,8%	22,9%	16,8%
МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА (НПТ, ОДЯГ ТОЩО)	10,4%	12,5%	11,2%	13,1%
ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З СІМ'ЄЮ	9,6%	6,2%	4,7%	11,7%
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	9,5%	9,8%	1,8%	8,0%
ВИВЧЕННЯ МОВИ	6,1%	6,4%	1,8%	10,9%
ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	4,9%	4,6%	8,2%	5,8%
ВІЗА/ДОКУМЕНТИ	3,2%	3,1%	1,2%	6,6%
ДОСТУП ДО ШКІЛ/ ДИТЯЧИХ САДКІВ	2,0%	0,9%	0,0%	6,6%
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОСЛУГИ	1,8%	1,4%	1,2%	2,9%
ОСВІТА	1,7%	0,7%	0,6%	1,5%
КОНСУЛЬТАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ, ЮРИСТІВ	1,4%	1,2%	0,6%	4,4%
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	1,2%	0,9%	0,0%	1,5%
ТРАНСПОРТ	1,0%	0,9%	0,0%	1,5%
РЕМОНТ ПОШКОДЖЕНОГО БУДИНКУ/ КВАРТИРИ	0,6%	1,5%	1,2%	0,7%
ІНШЕ	0,4%	0,5%	0,0%	0,0%
ПОСТАЧАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (ВОДО-, ЕЛЕКТРО-, ТЕПЛО- ТА ГАЗОПОСТАЧАННЯ)	0,1%	0,2%	0,0%	0,0%
НЕ МОЖУ ЗВ'ЯЗАТИСЯ ЗІ СВОЄЮ СІМ'ЄЮ	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=2488	N=582	N=170	N=137

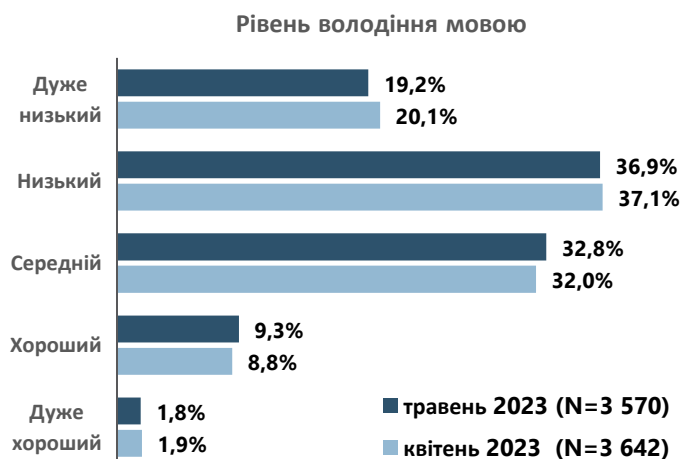
2.6. ІНТЕГРАЦІЯ

У травні лише 3,1% опитаних домогосподарств повідомили про випадки дискримінації, що відповідає даним попереднього раунду. Основними згадуваними причинами цього були українська національна ідентичність (65,5%) або відчуття «втоми від біженців у приймаючій країні» (30%). У розрізі даних по усім респондентам ці конкретні види дискримінації склали 2,9%.

Упродовж обох раундів серед біженців спостерігалось повільне, але постійне покращення рівня володіння мовою приймаючої країни. У межах двох послідовних раундів відсоток тих, хто оцінив свій рівень володіння мовою як дуже низький, зменшився на 0,9%, а тих, хто визначив його як середній, – збільшився на 0,8%. У травні найбільша частина відповідей стосувалася низького рівня володіння мовою (36,9%), а друга значна частина відповідей – середнього (32,8%). Водночас приблизно 34,2% респондентів відвідували мовні курси на період проведення даного раунду опитування. З них найвища частка відвідування спостерігалася у Німеччині (63,7%), а у Молдові вона була найнижчою (6,7%).

Причини дискримінації біженців

Рівень володіння мовою, за 6 основними країнами проживання біженців (раунд 13: травень 2023 р.)

РІВЕНЬ ВОЛОДІННЯ МОВОЮ	ПОЛЬЩА	НІМЕЧЧИНА	СЛОВАЧЧИНА	ЧЕХІЯ	МОЛДОВА	РУМУНІЯ
ДУЖЕ НИЗЬКИЙ	10,3%	26,3%	11,5%	20,5%	39,0%	35,9%
НИЗЬКИЙ	34,4%	42,0%	34,4%	43,8%	25,4%	47,0%
СЕРЕДНІЙ	42,3%	25,5%	40,1%	30,1%	13,6%	13,7%
ХОРОШИЙ	11,1%	4,9%	13,5%	5,5%	16,9%	2,6%
ДУЖЕ ХОРОШИЙ	2,0%	1,4%	0,5%	0,0%	5,1%	0,9%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=1628	N=654	N=192	N=146	N=118	N=117

Відвідування мовних курсів у 6 основних країнах проживання біженців на час збору даних (раунд 13: травень 2023 р.)

ВІДВІДУВАННЯ МОВНИХ КУРСІВ	ПОЛЬЩА	НІМЕЧЧИНА	СЛОВАЧЧИНА	ЧЕХІЯ	МОЛДОВА	РУМУНІЯ
НІ	77,1%	36,3%	78,6%	76,7%	93,3%	76,9%
ТАК	22,9%	63,7%	21,4%	23,3%	6,7%	23,1%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=1629	N=653	N=192	N=146	N=120	N=117

2.7 ДОХІД

Станом на травень 2023 року медіанний дохід середньостатистичного домогосподарства біженців з 2,9 осіб становив 827 євро, а середній дохід складав 953 євро. Серед 6 основних країн, що прийняли найбільшу кількість біженців, перше місце посідала Німеччина з найвищими середнім та медіанним доходами у розмірі 1 271 і 1 200 євро відповідно. На другому місці була Чеська Республіка з середнім доходом у 982 євро та медіанним доходом у 812 євро. На протилежному кінці діапазону домогосподарства у Молдові та Румунії мали найнижчий рівень доходів. За даними щодо медіанних доходів у травні, домогосподарства у Румунії заробляли 504 євро, а у Молдові – 416 євро.

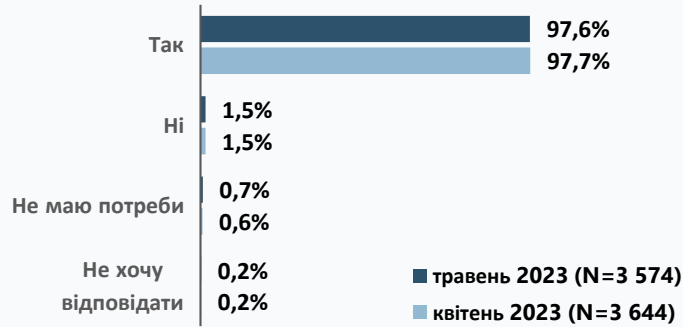
Щомісячний дохід домогосподарств у 6 основних країнах проживання біженців, у євро (раунд 13: травень 2023 р.)

ЩОМІСЯЧНИЙ ДОХІД ДОМОГОСПОДАРСТВ	НІМЕЧЧИНА	ЧЕХІЯ	ПОЛЬЩА	СЛОВАЧЧИНА	РУМУНІЯ	МОЛДОВА
МЕДІАННИЙ	1271	982	770	710	609	461
СЕРЕДНІЙ	1200	818	715	700	504	416
РОЗМІР ВИБІРКИ	542	100	1069	107	52	65

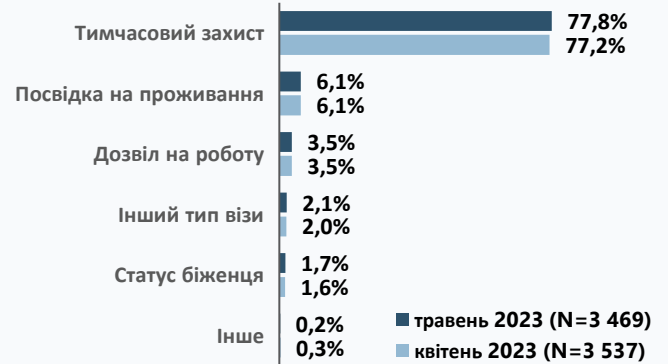
2.8 ДОКУМЕНТУВАННЯ

Майже усі біженці (97,6%) оформили додаткові документи для продовження терміну свого перебування. Станом на травень 2023 року тимчасовий захист отримала переважна більшість, а саме 77,8% осіб. Менша частка українців (6,1%) мала різні види дозволів на проживання, а 3,5% мали дозвіл на працевлаштування, який уможлиблював їхнє перебування у країні. Водночас 1,7% осіб отримали офіційний статус біженця.

Подання заяви біженцями на отримання документів

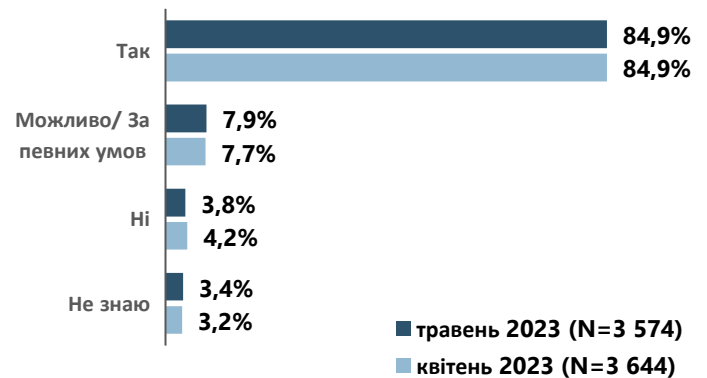
Тип документів

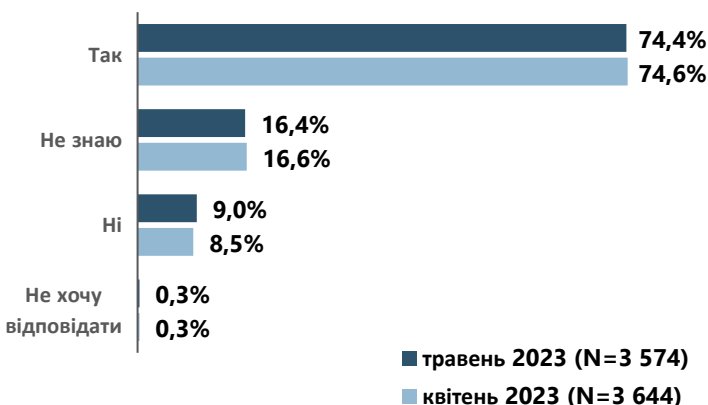
2.9 НАМИРИ

Що стосується майбутніх намірів, абсолютна більшість опитаних (84,9%) планувала залишатися у місці їхнього нинішнього перебування щонайменше протягом наступних трьох місяців, до закінчення літнього сезону. Частина респондентів з невизначеними планами на майбутнє, які відповідали «Можливо/ за певних умов» або «Не знаю», й надалі становить приблизно 11,2%. Якщо аналізувати довгострокові плани, значна частина осіб (74,4%) висловила бажання зрештою повернутися в Україну. Натомість 16,4% біженців ще не визначилися, а 9% остаточно вирішили не повертатися. Під час травневого раунду опитування значна більшість (81,5%) респондентів зазначили, що вони не очікують прибуття до них за кордон інших членів своєї сім'ї або близьких родичів. Приблизно 11,3% опитаних розглядали цей варіант, а 6,9% вже мали плани щодо воз'єднання з сім'єю за кордоном.

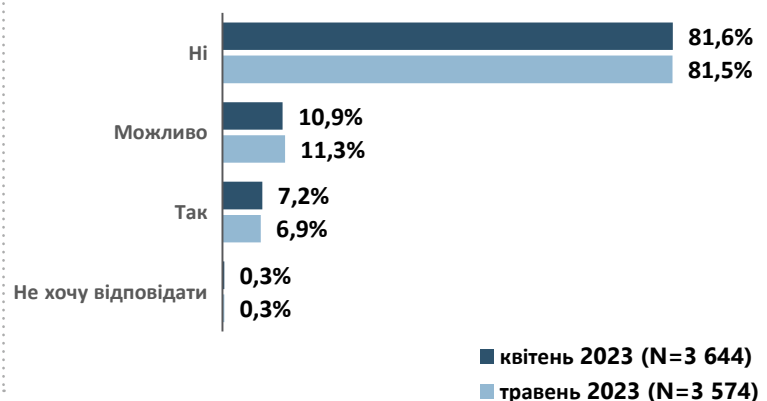
Наміри біженців залишатися у нинішньому місці протягом наступних 3 місяців

Наміри біженців повернутися в Україну будь-коли у майбутньому

Наміри членів сім'ї в Україні доєднатися у майбутньому до біженців у країну їхнього нинішнього перебування

3. СТАНОВИЩЕ ОСІБ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ

3.1. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

3,0 – середня кількість осіб у домогосподарстві

1,0 – середня кількість дітей

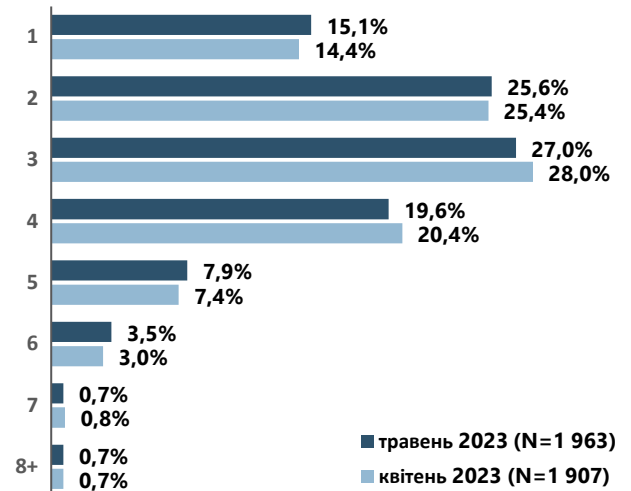
У період з квітня по травень значних коливань у розмірі домогосподарств або кількості дітей не спостерігалось. Домогосподарства осіб, які повернулися в Україну, й надалі мали менше дітей порівняно з біженцями (у середньому 1,0 проти 1,2), однак розмір домогосподарств був дещо більшим (3,0 проти 2,9). Що стосується частки домогосподарств з дітьми, серед осіб, які повернулися, відсоток таких був трохи меншим (66,4%) порівняно з відсотком серед біженців (69,4%). Це може означати, що бездітні домогосподарства більш схильні розглядати повернення в Україну.

Домогосподарства в Україні частіше зазнавали змін у своєму складі порівняно з ДГ за кордоном, а саме: у травні 6,2% українських домогосподарств повідомили про такі зміни на протигагу 3,1% домогосподарств за кордоном. У травні спостерігалось помітне зниження відсотка членів домогосподарств, які поверталися в Україну, до 6,7% з 17% у квітні. Таке скорочення може бути пов'язане зі збільшенням повітряних ударів. Однак частка тих, хто повертається за кордон, залишається практично незмінною, у середньому 3,3% за два раунди опитування. З іншого боку, було зафіксовано значне збільшення внутрішніх переміщень, коли майже 40% респондентів повідомили про переїзд у травні усього свого домогосподарства, що на 7,3% більше порівняно з квітнем. Натомість відсоток респондентів, які переміщалися без усього свого домогосподарства, знизився з 25,9% у квітні до 21,2% у травні.

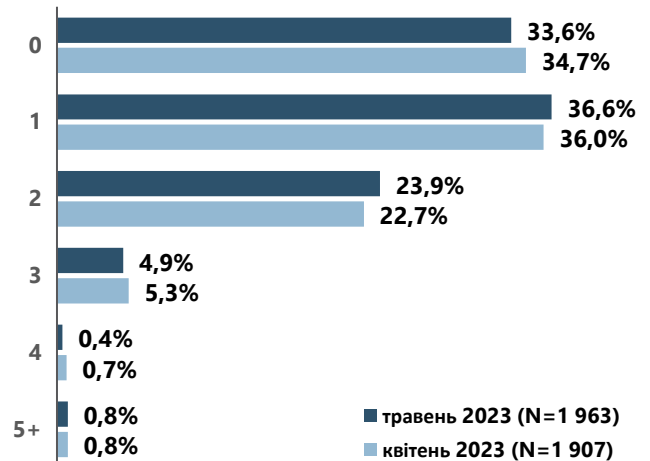
Зміни складу домогосподарств, які повернулися

Розмір домогосподарств, які повернулися

Діти у домогосподарствах, що повернулися

Причини змін складу домогосподарства

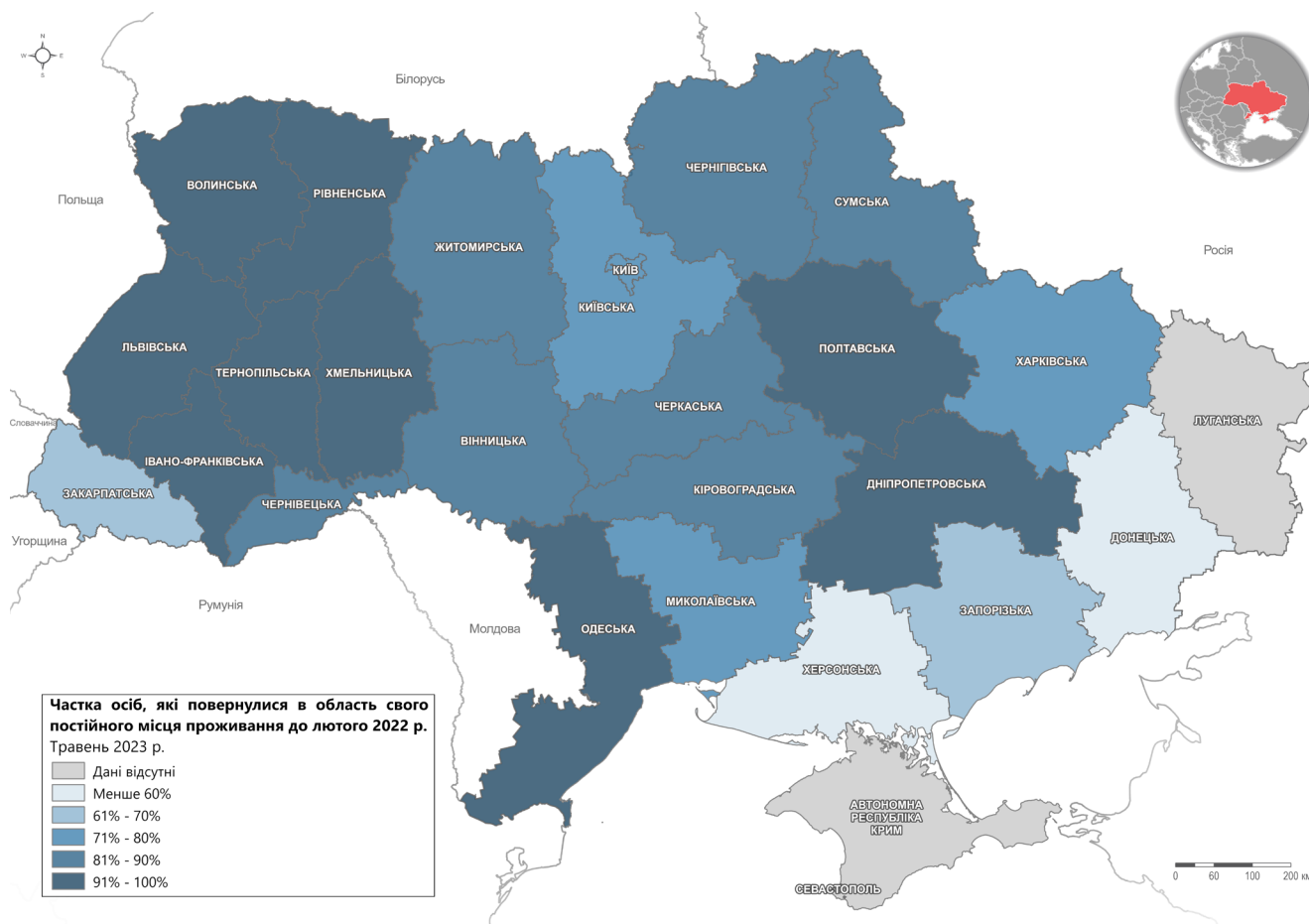
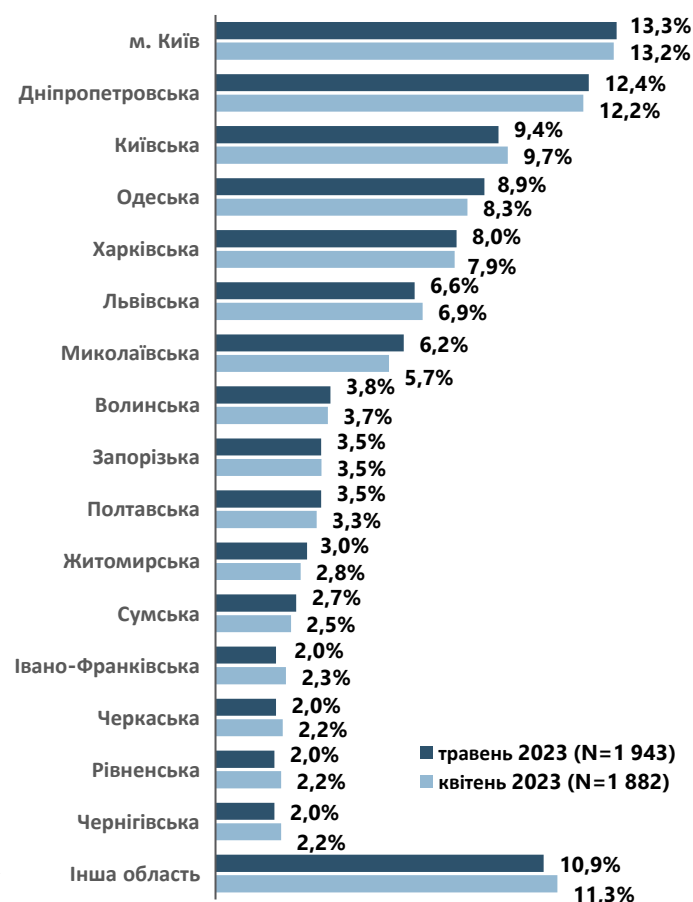

3.2. ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ

Протягом цього раунду опитування 35,5% учасників повернулися в Україну, тоді як 29,4% залишилися у Польщі, а 11,8% – у Німеччині. Понад 22% осіб, які повернулися, проживали у Києві або прилеглий Київській області. Дніпропетровська (12,4%), Одеська (8,9%) та Харківська (8%) області також прийняли велику кількість тих, хто повернувся. У цих 5 основних областях, які належать до найбільш густонаселених та економічно розвинених регіонів України, проживало 51,9% усіх людей, які повернулися.

Географічно на Півночі України спостерігався найбільший відсоток людей, які повернулися, що склав 30,3% станом на травень. Далі був Схід країни з показником 25,4%. Хоча Східний регіон України посідає друге місце за рівнем повернень, найбільш суттєвою є частка тих, хто виїхав з цієї місцевості (38,1%), а також диспропорція з тими, хто повернувся на Схід (зниження на 12,7%). Слід зазначити, що лише 11,3% респондентів цього раунду проживали на Заході України до повномасштабного вторгнення, однак 20% опитаних обрали поселитися там після свого повернення. На Півдні та у Центрі країни було найменше осіб, які повернулися, а саме 15,7% та 8,5% відповідно. Більшість тих, хто повернувся, (78,7%) вирішила знову оселитися в області свого постійного проживання, як і до початку повномасштабної війни. Лише 21,3% осіб обрали іншу область після свого повернення. У Луганській області, повністю контрольованій російськими збройними силами, не було зафіксовано жодної особи, яка повернулася, та до повномасштабної війни проживала там. У частково захоплених Херсонській (24,3%) та Донецькій (32%) областях спостерігалися вищі рівні повернень порівняно з Луганською областю. У Західному макрорегіоні, за винятком Закарпатської області, понад 85% осіб, які повернулися, оселилися у своїх довоєнних областях проживання.

Розподіл осіб, які повернулися, за областю нинішнього проживання

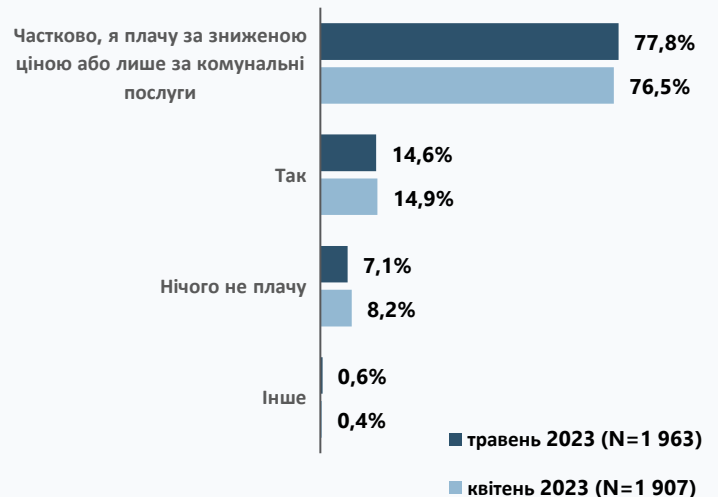
3.3. ЖИТЛО

Переважна більшість тих, хто повернувся, продовжували мешкати у тому самому типі житла, що і до повномасштабної війни. Частка таких осіб поступово зростала і становила 79,2% у травні. Майже 13,2% тих, хто повернувся, стали винаймати житло в оренду після повернення в Україну, а приблизно 6% проживали зі своїми родичами або друзями. Щораз більша частка домогосподарств (77,8%), які повернулися, сплачує лише за комунальні послуги, і ця тенденція співпадає зі збільшенням кількості людей, які повертаються до своїх довоєнних домівок.

Житло осіб, які повернулися

Орендна плата для осіб, які повернулися

3.4. ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Серед як осіб, які повернулися, так і біженців зберігалися подібні до попереднього раунду тенденції зайнятості, а саме: частка осіб, які мали оплачувану роботу на повний день, збільшилася, а частка тих, хто займався доглядом за дітьми, зменшилася.

У травні відсоток респондентів в Україні, які мали оплачувану роботу, зріс на 2,5% порівняно з квітнем і сягнув майже половини усіх опитаних (49%). Що стосується інших видів оплачуваної діяльності, таких як позаштатна робота, віддалена робота або ведення власного бізнесу, загальний рівень зайнятості серед опитаних осіб, які повернулися, складав 53,7% у травні. Частка осіб-опікунів для дитини знизилася з 12,6% до 9,8%. Частка інших видів зайнятості залишилася незмінною. Зокрема, 24,2% респондентів у травні повідомили про відсутність зайнятості, 8,7% опитаних визначили себе пенсіонерами, а 1,9% – опікунами літніх членів сім'ї або людей з інвалідністю.

Зайнятість осіб, які повернулися

Понад 41% тих, хто повернувся в Україну, працювали як кваліфіковані працівники. Працівники сфери обслуговування та продажу були другою найбільшою категорією працевлаштованих і склали 19% респондентів у цьому раунді дослідження, що є на 1,4% менше порівняно з попереднім періодом опитування. Частка менеджерів залишалася незмінною на рівні приблизно 11%, посідаючи третє місце у списку категорій працевлаштованих осіб. Станом на травень оператори устаткування, машин та складальники (1,8%), працівники Збройних Сил (0,5%), а також кваліфіковані працівники сільського господарства, лісництва та рибальства (0,4%) найрідше зустрічалися серед осіб, які повернулися.

Професія осіб, які повернулися

Зайнятість, за макрорегіоном² (раунд 13: травень 2023 р.)

ЗАЙНЯТІСТЬ	ПІВНІЧ	СХІД	ЗАХІД	ЦЕНТР	ПІВДЕНЬ
РОБОТА (ОПЛАЧУВАНА) У ПОТОЧНІЙ КРАЇНІ ПЕРЕБУВАННЯ	54,7%	52,0%	47,3%	41,8%	39,9%
ІНША ОПЛАЧУВАНА РОБОТА (ПОЗАШТАТНА, ВІДДАЛЕНА, ВЛАСНИЙ БІЗНЕС)	6,1%	3,6%	3,3%	4,2%	5,2%
НЕ ПРАЦЮЄ	17,8%	24,7%	24,9%	23,6%	34,3%
ДОГЛЯДАЄ ЗА ДИТИНОЮ	8,8%	7,9%	11,6%	14,5%	10,8%
ДОГЛЯДАЄ ЗА ЛІТНЬОЮ ЛЮДИНОЮ АБО ОСОБОЮ З ІНВАЛІДНІСТЮ	1,9%	1,0%	3,3%	1,8%	1,6%
ПЕНСІОНЕР(-КА)	8,8%	9,5%	7,5%	12,1%	6,9%
ІНШЕ/ НЕ ХОЧУ ВІДПОВІДАТИ	1,9%	1,2%	2,1%	1,8%	1,3%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=589	N=494	N=389	N=165	N=306

3.5. ПОТРЕБИ ТА ДОПОМОГА

Найбільше згадуваними нагальними потребами були готівкові кошти, матеріальна допомога, медичні товари або обслуговування, можливості працевлаштування та продукти харчування. Гроші були найчастіше вказуваною потребою, при цьому приблизно 40% осіб, які повернулися, визначили цю потребу критичною. Загалом порівняно з попереднім місяцем зміни у вищезазначених потребах були незначними і коливалися у межах 1%. Виняток становили потреби у працевлаштуванні, частка яких знизилася на 2,2% до рівня 9%, та продуктах харчування, відсоток яких зменшився на 1,6% до рівня 6,1%.

У середньому 52% осіб, які повернулися, повідомили про наявність першочергових потреб. Цей відсоток дещо відрізнявся за макрорегіоном. На Півночі, Сході та Заході частка респондентів з нагальними потребами становила приблизно половину і варіювалася у межах до 2% (49,9%, 50% та 52,7% відповідно). Водночас респонденти, які повернулися у Центр або на Південь країни, зазначили найвищі рівні незадоволених потреб, а саме 55,2% та 57,2% відповідно.

10 основних нагальних потреб осіб, які повернулися

Нагальні потреби, за різними групами населення (раунд 13: травень 2023 р.)

НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ	ДГ З ДІТЬМИ	ДГ З ЛЮДЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ	ЛІТНІ ЛЮДИ ВІКОМ ВІД 65 РОКІВ	ДГ З ВАГІТНИМИ АБО ГОДУЮЧИМИ ЖІНКАМИ
ГРОШІ	39,3%	42,2%	51,1%	45,8%
МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА (НПТ, ОДЯГ ТОЩО)	13,0%	12,0%	11,7%	22,9%
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	9,4%	6,4%	2,1%	0,0%
МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ/ МЕДИЧНІ ТОВАРИ	8,2%	21,1%	28,7%	8,3%
ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	6,7%	8,8%	8,5%	16,7%
ЖИТЛО	2,4%	2,8%	3,2%	0,0%
ДОСТУП ДО ШКІЛ/ ДИТЯЧИХ САДКІВ	1,8%	1,6%	0,0%	0,0%
ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З СІМ'ЄЮ	1,3%	0,8%	1,1%	0,0%
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	1,3%	2,8%	4,3%	2,1%
ОСВІТА	1,1%	0,4%	0,0%	0,0%
ВІЗА/ ДОКУМЕНТИ	0,8%	0,8%	0,0%	0,0%
РЕМОНТ ПОШКОДЖЕНОГО БУДИНКУ/ КВАРТИРИ	0,8%	1,2%	2,1%	2,1%
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОСЛУГИ	0,6%	0,8%	0,0%	0,0%
ПОСТАЧАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (ВОДО-, ЕЛЕКТРО-, ТЕПЛО- ТА ГАЗОПОСТАЧАННЯ)	0,5%	0,4%	1,1%	2,1%
ВИВЧЕННЯ МОВИ	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%
КОНСУЛЬТАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ, ЮРИСТІВ	0,2%	0,4%	0,0%	0,0%
ТРАНСПОРТ	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
НЕ МОЖУ ЗВ'ЯЗАТИСЯ ЗІ СВОЄЮ СІМ'ЄЮ	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
ІНШЕ	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=1304	N=251	N=94	N=48

10 основних нагальних потреб, за макрорегіоном² (раунд 13: травень 2023 р.)

10 ОСНОВНИХ НАГАЛЬНИХ ПОТРЕБ	ЦЕНТР	ПІВНІЧ	ЗАХІД	ПІВДЕНЬ	СХІД
ГРОШІ	43,0%	35,7%	42,7%	41,5%	34,8%
МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА (НПТ, ОДЯГ ТОЩО)	12,7%	10,7%	8,2%	13,4%	12,6%
МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ/ МЕДИЧНІ ТОВАРИ	10,9%	9,3%	11,6%	12,1%	9,1%
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	7,9%	8,8%	9,0%	10,1%	8,9%
ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	7,9%	5,4%	4,6%	6,9%	7,1%
ЖИТЛО	2,4%	2,5%	3,6%	1,3%	0,8%
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	1,2%	2,5%	0,5%	2,0%	2,2%
ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З СІМ'ЄЮ	1,2%	1,4%	2,6%	1,6%	0,6%
РЕМОНТ ПОШКОДЖЕНОГО БУДИНКУ/ КВАРТИРИ	0,0%	1,2%	0,8%	2,6%	2,4%
ДОСТУП ДО ШКІЛ/ ДИТЯЧИХ САДКІВ	0,6%	0,3%	0,0%	1,3%	3,4%
РОЗМІР ВИБІРКИ	N=165	N=589	N=306	N=389	N=494

3.6. ІНТЕГРАЦІЯ

Дискримінація серед осіб, які повернулися, – є надзвичайно рідкісним явищем. У травні лише 0,7% опитаних повідомили про випадки дискримінації їх особисто або інших членів їхнього домогосподарства. Якщо аналізувати більш детально, то 0,3% з усіх респондентів згадали про випадки дискримінації за ознакою мови. Інші 0,2% вказали, що стикнулися з дискримінацією через своє рішення виїхати з України. І лише 0,1% опитаних повідомили про дискримінацію за ознакою регіону свого постійного проживання, і такий же відсоток осіб відчував дискримінацію внаслідок так званої втоми від біженців.

Дискримінація осіб, які повернулися

Причини дискримінації тих, хто повернувся, кількість осіб

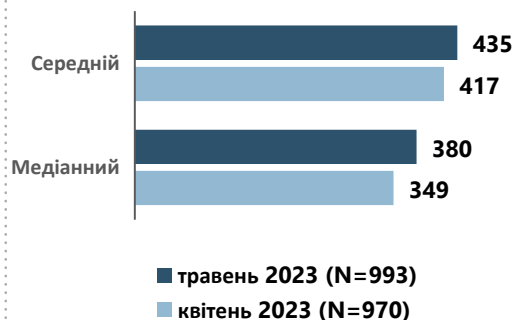

3.6.1. ДОХІД

Незначне збільшення доходів домогосподарств, які повернулися, спостерігалось у травні, коли медіанний дохід складав 380 євро, а середній – 435 євро.

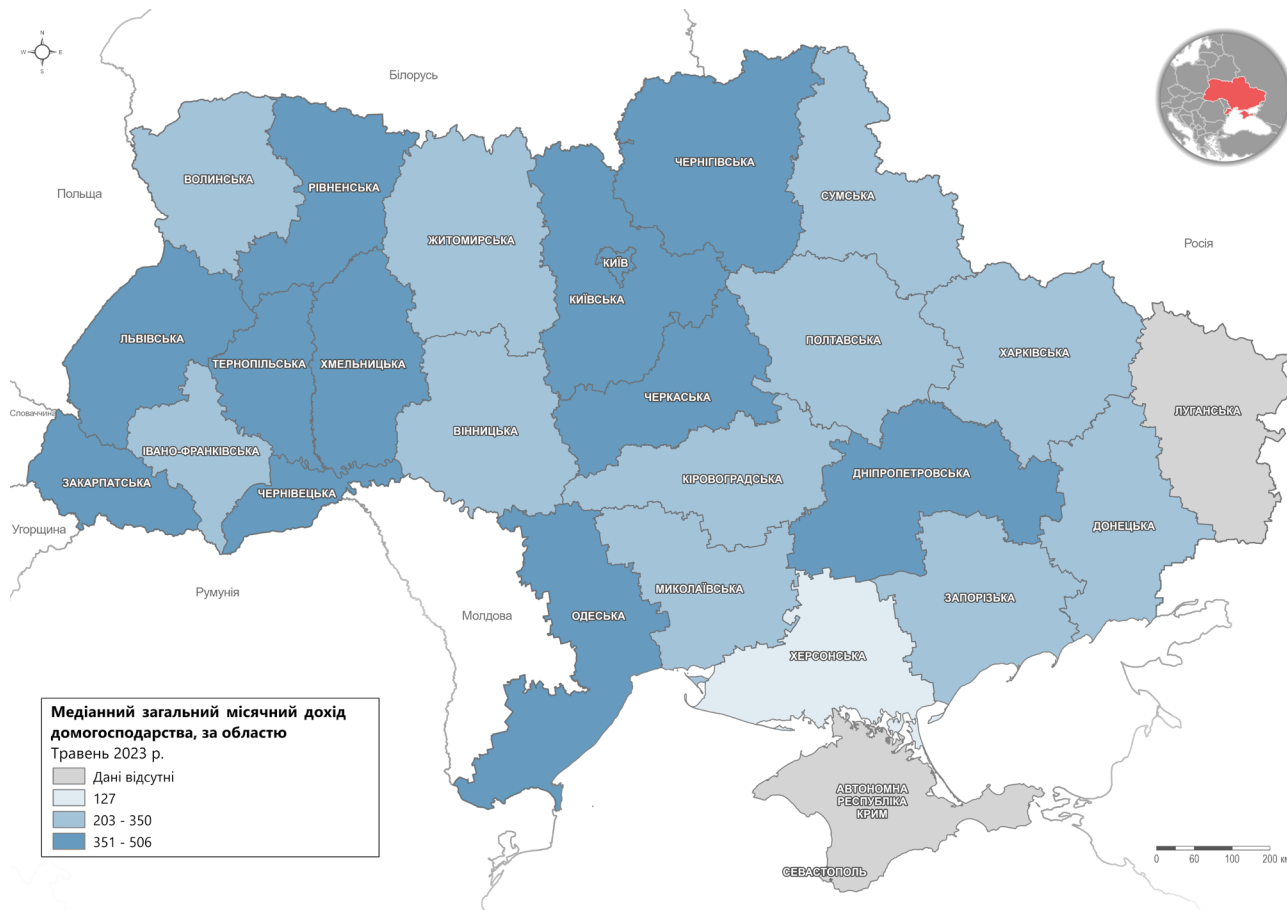
Домогосподарства на Півночі України мали найвищі середній та медіанний доходи у розмірі 521 та 430 євро відповідно. Високі показники на Півночі країни можна пояснити тим, що 74,7% осіб, які повернулися у макрорегіон, наразі проживають у столиці та її області, при цьому 43,8% населення регіону становлять жителі Києва. На другому місці були Східний та Західний регіони, у кожному з яких медіанний дохід складав приблизно 370 євро, а середній – трохи більше 400 євро. Домогосподарства ж у Центральному та Південному регіонах зазначили найнижчі рівні доходів.

Щомісячний дохід домогосподарств, які повернулися, у євро

Щомісячний дохід домогосподарств, за макрорегіоном², у євро (раунд 13: травень 2023 р.)

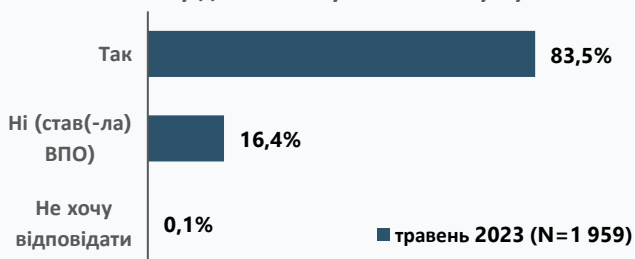
ЩОМІСЯЧНИЙ ДОХІД ДОМОГОСПОДАРСТВ	ПІВНІЧ	СХІД	ЗАХІД	ЦЕНТР	ПІВДЕНЬ
СЕРЕДНІЙ	521	417	409	368	367
МЕДІАННИЙ	430	367	380	279	329
РОЗМІР ВИБІРКИ	304	265	198	74	143

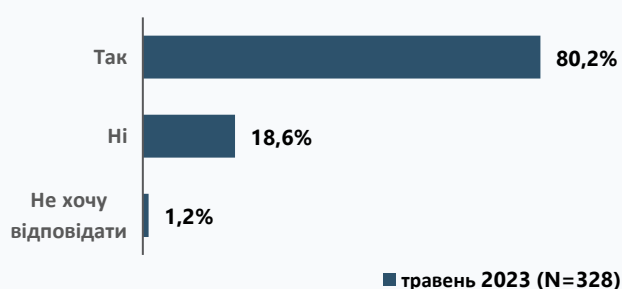
3.6.2. ДОКУМЕНТУВАННЯ

У травні 83,5% тих, хто повернувся в Україну, проживали у своїх довоєнних домівок. Водночас 16,4% опитаних повідомили, що оселилися в іншому місці, а не у населеному пункті свого постійного проживання, і фактично були внутрішньо переміщеними особами (ВПО). З цих ВПО 80,2% отримали довідку ВПО, а 18,6% – ні. У групі осіб без довідки ВПО значна частка (91,7%) не зверталася із заявою на отримання цього документа. Зокрема, 65% опитаних вказали на відсутність потреби у ньому або не приналежність їхньої області до тих, чії жителі можуть отримати таку довідку.

Особи, які повернулися та проживають у своєму довоєнному населеному пункті

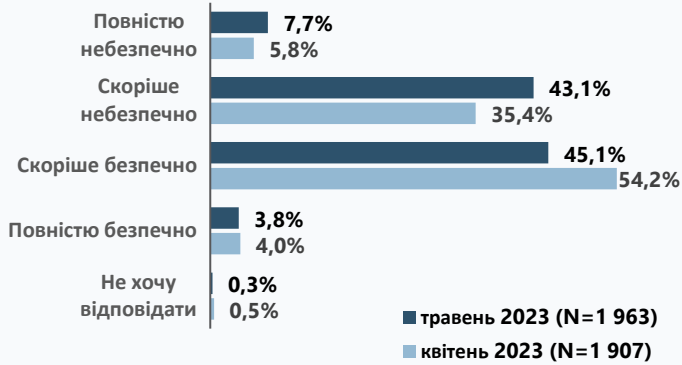
Нааявність довідки ВПО

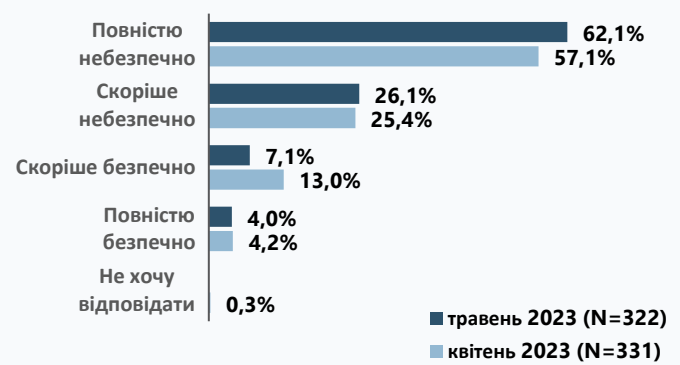
3.7. БЕЗПЕКА ТА ПОШКОДЖЕННЯ

З погіршенням безпекової ситуації у травні¹ спостерігалися значні зміни у поглядах респондентів на власну безпеку. У цьому раунді опитування 50,8% осіб повідомили, що почуваються скоріше небезпечно або повністю небезпечно у своєму нинішньому населеному пункті, що є на 9,6% більше, ніж у попередньому раунді. ВПО вказали на погіршення безпекових умов у довоєнному місці свого постійного проживання. Загалом їхня негативна оцінка безпекової ситуації зростає на 5,7% у травні, досягнувши свого піку у 88,2%.

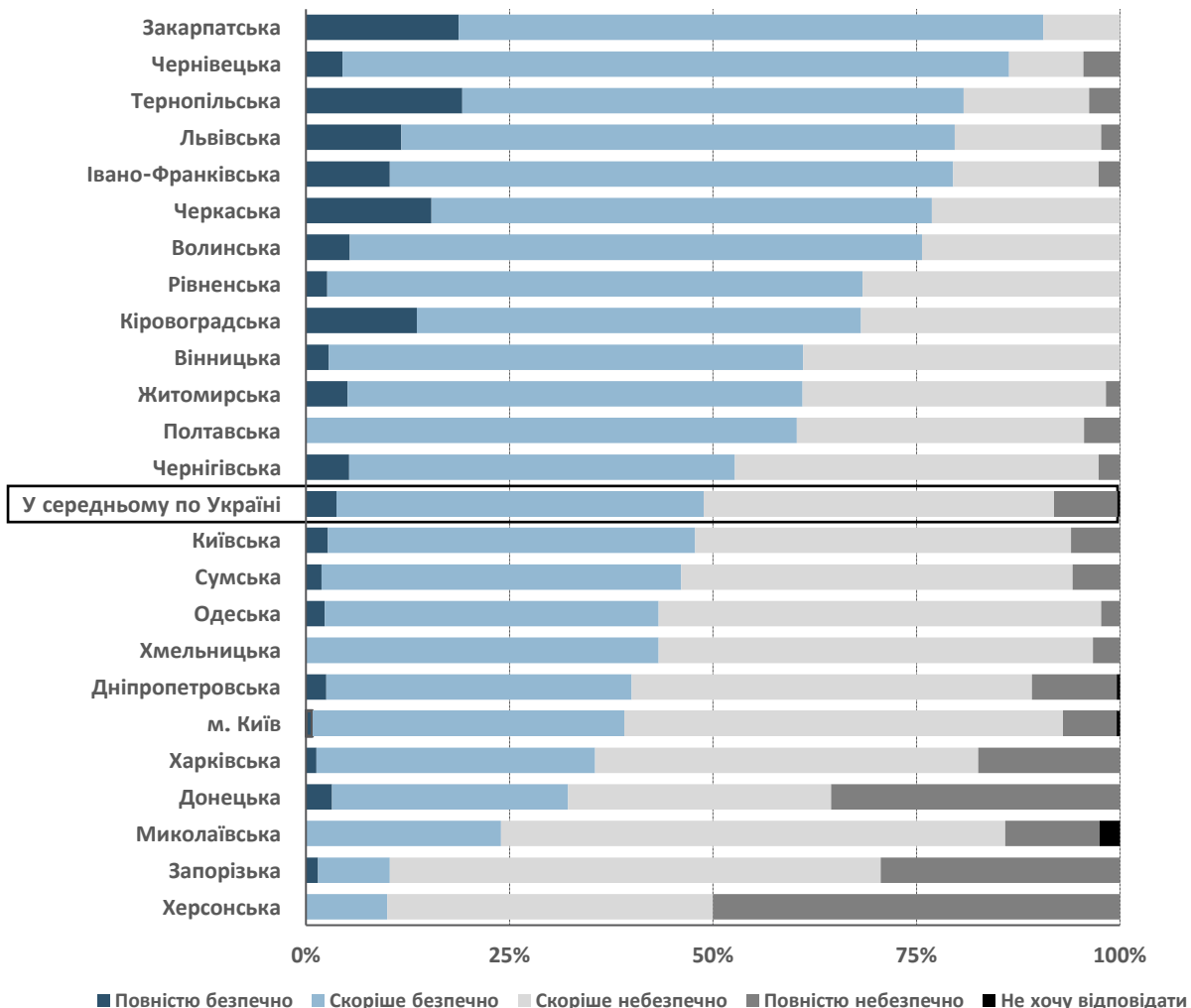
Сприйняття безпечності нинішнього місця проживання особами, які повернулися

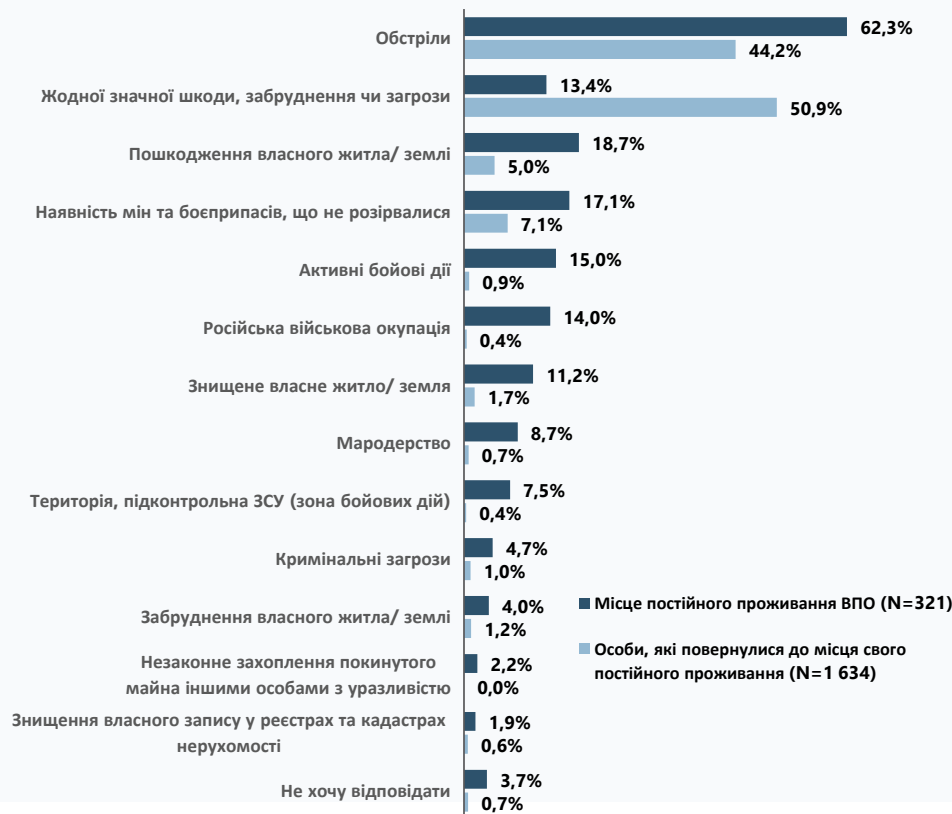
Сприйняття ВПО безпечності свого довоєнного місця проживання

Сприйняття безпечності нинішнього місця проживання особами, які повернулися
Травень 2023 р.

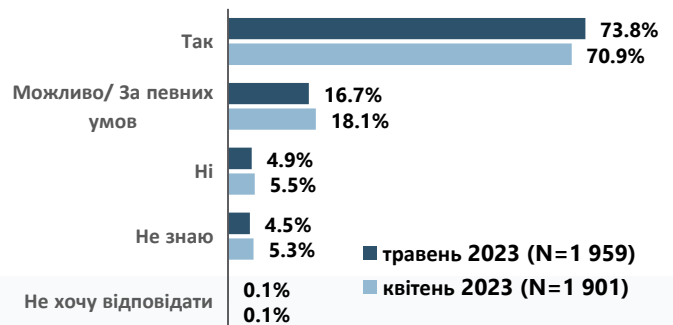
Оцінка пошкоджень у місці постійного проживання - Травень 2023 р.

3.8. НАМІРИ

Протягом наступних трьох місяців 73,8% тих, хто повернувся в Україну, планували залишатися у своєму нинішньому населеному пункті, що свідчить про незначне зростання на 2,8% порівняно з показниками у квітні. Відсоток осіб без чітких планів на майбутнє дещо знизився з 18,1% до 16,7%. Незважаючи на зростаючу невпевненість, ймовірно, пов'язану з занепокоєнням щодо безпекової ситуації у травні, значна частина респондентів все ж мала намір залишатися у місці свого нинішнього перебування.

Наміри осіб, які повернулися, залишатися у нинішньому місці проживання протягом наступних 3 місяців

КІНЦЕВІ ВИНОСКИ

- У період проведення раунду 12 (28 днів у квітні) Проект даних про місце розташування та події збройних конфліктів (ACLED) зафіксував 153 інциденти із застосуванням ракет та дронів переважно поблизу лінії фронту або кордону з Російською Федерацією. Протягом коротшого раунду 13 (22 дні у травні) їхня кількість зросла до 372, при цьому обстріли помітно поширилися за межі прифронтових територій, а найбільші атаки поза лінією фронту були спрямовані на столицю України. Детальніше див. [ТУТ](#).
- Макрорегіональний розподіл областей було проведено за наступними областями та співвідношеннями. Північ: м. Київ (48,3%), Київська область (30,9%), Житомирська область (10,0%), Чернігівська область (6,5%), Сумська область (8,8%). Південь: Одеська область (56,5%), Миколаївська область (39,5%), Херсонська область (3,3%), Автономна Республіка Крим (0,7%), м. Севастополь (0,0%). Схід: Дніпропетровська область (48,6%), Харківська область (31,4%), Запорізька область (13,8%), Донецька область (6,3%), Луганська область (0,0%). Захід: Львівська область (32,9%), Волинська область (19,0%), Івано-Франківська область (10,0%), Рівненська область (9,8%), Закарпатська область (8,2%), Хмельницька область (7,7%), Тернопільська область (6,7%), Чернівецька область (5,7%). Центр: Полтавська область (41,2%), Черкаська область (23,6%), Вінницька область (21,8%), Кіровоградська область (13,3%).
- ISCO-08: Міжнародна стандартна класифікація професій. Детальніше див. [ТУТ](#).